

Erivan, 9 Ekim 2013

CCPE(2013)4 Nihai Metin

**AVRUPA SAVCILARI DANIŞMA KONSEYİ
(CCPE)**

**AVRUPA SAVCILARI DANIŞMA KONSEYİNİN
SAVCILAR İLE MEDYA ARASINDAKİ İLİŞKİLER HAKKINDA
8 SAYILI GÖRÜŞÜ (2013)
CCPE tarafından 8. genel kurulda kabul edilmiştir
(Erivan, 8-9 Ekim 2013)**

GİRİŞ

Avrupa Savcılar Danışma Konseyi (CCPE), Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi tarafından savcılık hizmetlerinin işleyişi hakkında Görüşler hazırlamak ve Bakanlar Komitesi'nin ceza adaleti sisteminde savcılık kurumunun rolü hakkında üye Ülkelere yönelik Rec(2000)19 sayılı Tavsiye Kararının etkin bir şekilde uygulamaya konmasını desteklemek görevleriyle 2005 yılında kurulmuştur.

Bakanlar Komitesi, 2013 yılında CCPE'ye kendi dikkatine sunulmak üzere savcılar ile medya ilişkileri hakkında bir Görüş hazırlaması talimatını vermiştir.

CCPE 36 üye Ülkenin bir soru formundaki sorulara verdikleri cevapları esas alarak işbu Görüşü kaleme almıştır¹.

Bu cevaplara göre, savcılar ile medya arasındaki ilişkilerin çeşitli yönleri ya Anayasa ve/veya ulusal yasalarla ya da kurum içi düzenleme araçlarıyla (örneğin, Başsavcıların emirleri ve talimatları, davranış kuralları, meslek etiği kuralları, vb.) düzenlenmektedir.

Üye Ülkelerde geçerli hukuk sistemlerinin çeşitliliği, savcılarının medyayla iletişimde de bir çeşitliliğin var olmasını ve savcılarının –daima insan haklarına ve temel özgürlüklere uyma yükümlülüğü taşımakla birlikte– bu alanda farklı görevler ve roller üstlenmelerine yol açmaktadır.

Kaynak metinler

CCPE, İnsan Haklarının ve Temel Özgürlüklerin Korunmasına İlişkin Sözleşme'ye (AİHS) ve Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'nin (Mahkeme) içtihatlarına atıfta bulunmanın önemini vurgulamaktadır.

CCPE, özellikle, AİHS'nin 10. maddesinde güvence altına alınan ifade ve bilgi özgürlüğü temel hakları ile medyanın halkı yasal kovuşturmalar hakkında bilgilendirme hakkı ve görevi ve AİHS'nin 6. ve 8. maddelerinde güvence altına alınan masumiyet karinesi, adil yargılanma ve özel hayata ve aile hayatına saygı hakları arasında nasıl uygun bir denge kurulacağını incelemiştir.

CCPE savcılarla ilgili olan şu Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi Tavsiye Kararlarını dikkate almıştır:

Ceza adaleti sisteminde savcılığın rolü hakkında Rec(2000)19 sayılı Tavsiye Kararı [Recommendation Rec(2000)19 on the role of public prosecution in the criminal justice system], özellikle savcılarının etkin ifade özgürlüğü hakkı üzerine olan 6. fıkra, savcılarının eğitimi üzerine olan 7. fıkra, savcılarının nesnellik ve adil olma yükümlülüğü üzerine olan 20. fıkra ve ayrıca savcılarının bireylerle ilgili tüm görev ve sorumlulukları (24 ila 36. fıkralar).

¹ Üye Ülkelerin soru formundaki sorulara verdikleri cevapları CCPE web sitesinde (www.coe.int/ccpe) "Preliminary works – relations between prosecutors and the media" [Ön çalışmalar – savcılar ile medya arasındaki ilişkiler] başlığı altında bulabilirsiniz.

Ceza adaleti sisteminin dışında savcılarının rolü hakkında Rec(2012)11 sayılı Tavsiye Kararı [Recommendation Rec(2012)11 on the role of public prosecutors outside the criminal justice system], ve özellikle 4 ila 9. fıkralar.

CCPE Avrupa Konseyi'nin kabul ettiği başka belgeleri de göz önünde bulundurmıştır. Özellikle:

Kişisel Verilerin Otomatik Olarak İşlenmesiyle İlgili Olarak Bireylerin Korunması Sözleşmesi (ETS No. 108);

Kamusal belgelere erişim hakkında Rec(2002)2 sayılı Tavsiye Kararı [Recommendation Rec(2002)2 on access to public documents] ve Ceza davalarıyla ilgili olarak medya yoluyla bilgi sağlanması hakkında Rec(2003)13 sayılı Tavsiye Kararı [Recommendation Rec(2003)13 on the provision of information through the media in relation to criminal proceedings];

Yeni bir medya kavramı hakkında Rec(2011)7 sayılı Tavsiye Kararı [Recommendation Rec(2011)7 on a new notion of media].

CCPE, bunlara ek olarak, Avrupa Hâkimleri Danışma Konseyi'yle (CCJE) demokratik bir toplumda hâkimler ile savcılar arasındaki ilişkiler hakkında oluşturduğu Ortak görüş olan Bordeaux Bildirgesi (2009) ve ayrıca 7 sayılı CCJE Görüşü "Adalet ve Toplum" (2005) ve 14 sayılı CCJE Görüşü "Adalet ve bilgi teknolojileri (BT)" (2011) belgelerinde yer alan ilkeleri de esas almıştır.

CCPE, Birleşmiş Milletler'in bu konuyla ilgili olan Çocuk Adalet Sisteminin Uygulanması Hakkında Asgari Standart Kurallar [Standard Minimum Rules for the Administration of Juvenile Justice] (Beijing Kuralları)² ve Savcılarının Rolü Hakkında Rehber İlkeler [Guidelines on the Role of Prosecutors] (1990) gibi belgelerini de dikkate almıştır. CCPE, 1999'da Uluslararası Savcılar Birliği tarafından kabul edilen Savcılarının Mesleki Sorumluluk Standartları ve Temel Görev ve Hakları Bildirisi [Standards of Professional Responsibility and Statement of the Essential Duties and Rights of Prosecutors] belgesini de değerlendirmiştir.

Kapsam

İşbu Görüş, medyanın uygun bilgilere erişimini kolaylaştıracak ve savcılarla medya arasında, üye Ülkelerin ulusal yasaları ve uluslararası yükümlülükleriyle uyumlu bir biçimde, uygun bir iletişim kurulmasını destekleyecek tavsiye kararlarının oluşturulmasını amaçlamaktadır.

İşbu Görüş, CCPE'nin görev tanımına uygun şekilde, savcılara hitaben kaleme alınmıştır ve gazetecilere yönelik tavsiyeler olarak anlaşılmalıdır. CCPE medyada ve genel olarak kamuoyunda savcının ve adalet sisteminin rolü üzerine kalıcı bir anlayış geliştirilmesine yardım etmeye önem vermektedir. CCPE, gazetecileri ve ilgili tüm diğer meslek sahiplerini bu Görüşe aşinalık kazanmaya ve bu Görüşün yayılmasına katkıda bulunmaya davet etmektedir.

Aşağıdaki 21, 23, 25 ve 26 sayılı fıkralarda belirtilen sınırlamalara tabi olmak kaydıyla, ifade ve bilgi özgürlüğü temel hakkı genel olarak savcılarının çeşitli görevleri ve işlevleri için geçerli olan bir gerekliliktir. İşbu Görüş her tür savcılık faaliyetiyle ilgilidir ve işbu Görüşte ceza adaleti alanındaki faaliyetlerle ilgili olarak yer verilen tüm hükümler gerekli değişiklikler

² Beijing Kuralları, BM Genel Kurulu'nun 40/33 sayılı ve 29 Kasım 1985 tarihli Kararıyla kabul edilmiştir.

yapılmak suretiyle (*mutatis mutandis*) bu alanın dışında hareket eden savcılar için de geçerli olacaktır.

Savcıların yaydıkları bilgilerin kamu yararına uygun olması beklendiği için, savcıların bilgileri yaymak için yeni bir politika ya da iletişim yöntemi kullandıkları her durumda işbu Görüşte açıklanan ilkeler geçerli olacaktır.

"Medya" terimiyle ilgili olarak, öncelikli olarak basılı medya için formüle edilen sonuçlar, ilkeler ve tavsiyeler, görsel-işitsel ve elektronik medya ve ayrıca --medya olarak kullanıldığında-- internet için de geçerli olacaktır.

TEMEL İLKELER

Savcılar, medya ve davaların tüm tarafları arasındaki ilişkiler üç temel ilke grubuyla bağlantılı olarak anlaşılabilir:

bağımsız, tarafsız ve şeffaf bir adalet sistemi sağlama ihtiyacı ile hukuki bir temeli olan sınırlamalara tabi olabilecek ifade özgürlüğü³ ve basın özgürlüğü gibi başka temel haklar arasında uygun bir dengeyi güvence altına almayı amaçlayan ilkeler; sözkonusu temel haklar, başkalarının haklarının korunması, soruşturmaların engellere takılmaksızın yürütülmesi ya da özel hayatın korunması gibi bir ya da daha fazla meşru amaca hizmet eden sınırlamalara tabi olabilir ve bu sınırlamalar demokratik bir toplumda gerekli ve acil toplumsal gereksinimlere yanıt verme meşru amacı/amaçları açısından orantılı olmalıdır; davalılar ve mağdurlar da başta olmak üzere bireylerin haklarını koruyan ilkeler (kişinin onur, özel hayat⁴ ve güvenlik hakkı ve ayrıca masumiyet karinesi⁵ dahil); özellikle savcıların dava sürecinde eşit bir taraf olarak hareket ettikleri durumlar için geçerli olan usul haklarıyla ilgili ilkeler (örneğin, silahların eşitliği ve adil yargılama gerekliliği).

Bu ilkeler arasında çatışma olması durumunda, her biri arasında uygun bir denge korunmalıdır.

İfade ve basın özgürlüğü

Yasal kovuşturmalara katılanlar da dahil olmak üzere herkesin ifade özgürlüğü hakkı vardır.

³ Mahkeme, AIHS'nin 10. maddesiyle ilgili olarak, birçok defalar "ifade özgürlüğü demokratik bir toplumun başlıca temellerinden ve toplumun ilerlemesinin ve tüm bireylerinin kendilerini gerçekleştirmelerinin temel koşullarından birini oluşturur," görüşünü dile getirmiştir (Bkz. Lingens / Avusturya, no. 9815/82, 8 Temmuz 1986; Sener / Türkiye, no. 26680/95, 18 Temmuz 2000; Thoma / Lüksemburg, no. 38432/97, 29 Haziran 2001; Maronek / Slovakya, no. 32686/96, 19 Temmuz 2001; Dichand ve Diğerleri / Avusturya, no. 29271/95, 26 Şubat 2002).

⁴ Mahkeme, birçok defalar AIHS'nin 8. maddesi uyarınca Devletin devam eden ceza davalarının hedefi olan kişilerin gizliliğini koruma konusundaki pozitif yükümlülüklerini vurgulamıştır (A. / Norveç, no. 28070/06, 9 Nisan 2009) (bu kararla ilgili olarak Ceza davalarıyla bağlantılı olarak medya yoluyla bilgi sağlanması hakkında Bakanlar Komitesi'nin üye Ülkelere Rec(2003)13 sayılı Tavsiye Kararının Eki [Appendix to Recommendation Rec(2003)13 of the Committee of Ministers to member States on the provision of information through the media in relation to criminal proceedings] belgesindeki 8. ilkeye de bakın).

⁵ Mahkemeye göre, "bir kamu görevlisinin bir cezai suçla itham edilen ama hukuken henüz suçlu kanıtlanmamış olan bir kişi hakkında yaptığı ve o kişinin suçlu olduğu görüşünü yansıtan bir açıklaması masumiyet karinesinin ihlali anlamına gelir. Resmi bir hüküm olmasa bile, görevlinin zanlıyı suçlu olarak gördüğünü düşündürecek bir muhakemenin olması yeterlidir", Daktaras / Litvanya, no. 42095/98, fıkra 41, 10 Ekim 2000.

Savcıların da ifade özgürlüğü hakkı vardır⁶, ama savcılar aynı zamanda mesleki konularda ağız sıkı davranma zorunluluğuna, gizlilik ödevine ve ketumluk⁷ ve nesnellik ödevlerine de uymak zorundadır. Savcılar herhangi bir sıfatla medyada yer aldıklarında savcılık teşkilatının tarafsızlığı ve dürüstlüğü için ortaya çıkabilecek riskleri göz önünde bulundurmalıdır.

Yasal kovuşturma süreçlerinde basın özgürlüğü güvence altına alınmalıdır⁸. Mahkemenin AİHS'nin 10. maddesi kapsamındaki içtihadına göre, basının (Mahkemenin terminolojisine göre) "kamu gözcüsü" rolünü yerine getirmesini mümkün kılacak şekilde kamu yararını ilgilendiren konularda bilgi ya da fikir yayma görevi vardır⁹ ve bu görev halkın bu bilgi ve fikirleri alma hakkını da içerir. Basın bunu yaparken meşru bir kamu yararına hitap eden konuların tartışılmasına katkıda bulunuyorsa daha da fazla korunmalıdır¹⁰.

Savcılar, medyayla iletişim kurarken ifade özgürlüğünün ve basın özgürlüğünün (çocuklar, mağdurlar, davalıların aile bireyleri gibi savunmasız kişiler dahil olmak üzere) bireylerin yasal haklarını ve menfaatlerini, veri koruma gerekliliğini ve gizlilik yükümlülüğünü ihlal etmemesini sağlamaya çalışmalıdır.

Bilgi alma ve yayma özgürlüğü

Halkın bilgi alma hakkı da güvence altına alınmalıdır¹¹. Bununla birlikte, bunun yapılma biçimi belli yasal kovuşturmaların özel koşullarına bağlı olabilir ve bunlardan etkilenebilir ve temel ilkelere uyulmasını sağlamak için uygun şekilde kısıtlamalara tabi tutulabilir.

⁶ Mahkeme, 10. madde korumasının genel olarak işyerlerini ve özel olarak da kamu görevlilerini de kapsadığını tekrar tekrar ifade etmektedir (Guja / Moldova (Büyük Daire), no. 14277/04, fıkra 52, 12 Şubat 2008). Harabin / Slovakya davasında (no. 58688/11, fıkra 149, 20 Kasım 2012) Mahkeme başvuruçunun yargı erkinin bir parçası olmasının (bu davanın başvuruçusu Yüksek Mahkeme Başkanıydı) onu 10. maddenin korumasından mahrum bırakmayacağını belirtmiştir.

⁷ Mahkeme "çalışanların işverenlerine karşı sadakat, ihtiyat ve ketumluk ödevinin bulunduğunu dikkate almaktadır. Bu durum memurlar için daha da geçerlidir, çünkü memuriyetin doğası memurların sadakat ve ketumluk ödevlerine bağlı olmalarını gerektirir (Guja / Moldova (Büyük Daire), no. 14277/04, fıkra 70, 12 Şubat 2008). Bu nedenle, kamu yararını ilgilendiren konular söz konusu olduğunda bile, memurların işlerini yaparken elde ettikleri bilgileri ifşa etmeleri sadakat ve ketumluk görevlerinin ışığında incelenmelidir (Kudeshkina / Rusya, no. 29492/05, fıkra 85, 26 Şubat 2009; ayrıca bkz. Guja / Moldova (Büyük Daire), no. 14277/04, fıkra 72-78, 12 Şubat 2008). Daha özgül bir örnek olarak, Mahkeme, Özpınar / Türkiye davasında (20999/04, 19 Ekim 2010) bir Devlet için statüleri gereği memurlara 10. maddeyle ilgili olarak bir ihtiyat ödevi ya da kamuya açık olarak dini inançlarını açıklamak konusunda bir ketumluk ödevi getirmenin meşru olduğunu yineler (Kurtulmuş / Türkiye (karar) no. 65500/01, 24 Ocak 2006). Bu ilkeler gerekli değişiklikler yapılmak suretiyle (*mutatis mutandis*) AİHS'nin 8. maddesi için de geçerlidir. Bu bağlamda, Mahkeme, –niteliği itibarıyla özel hayata ait olsa da– yargının imajını ya da itibarını lekeleyen davranışlar sergileyen hâkimlerin etik yükümlülüklerinin özel hayatlarının önüne geçebileceği dikkat çekmektedir.

⁸ Bkz. The Sunday Times / Birleşik Krallık (No. 1) (no. 6538/74, fıkra 65, 26 Nisan 1979). Bu kararda Mahkeme 10. madde içtihadından kaynaklanan genel ilkelerin "adalet sisteminin işleyişi alanı için de eşit derecede geçerli olduğu, bunun genel olarak toplumun yararına hizmet ettiği ve bilgilendirilmiş bir halkın işbirliğini gerektirdiği" hükmüne varır.

⁹ Bkz. diğer kaynakların yanı sıra, Observer ve Guardian / Birleşik Krallık, no. 13585/88, 26 Kasım 1991.

¹⁰ Bkz. Bladet Tromsø ve Stensaas / Norveç (Büyük Daire), no. 21980/93, 20 Mayıs 1999.

¹¹ Bkz., başka kararların yanı sıra, Arrigo ve Vella / Malta (karar), no. 6569/04, 10 Mayıs 2005; Yordanova ve Toshev / Bulgaristan, no. 5126/05, fıkra 53, 2 Ekim 2012.

Savcılar medyaya sağlanan bilgilerin soruşturmaların ve kovuşturmanın bütünlüğüne ya da soruşturmaların amacına zarar vermemesini sağlamaya çalışmalıdır. Bu bilgiler ne üçüncü şahısların haklarını ihlal etmeli, ne de soruşturma ya da kovuşturmaya katılanları etkilememelidir. Bilgiler yasal kovuşturmaların sonucunu etkilememelidir.

Masumiyet karinesi ve savunmanın hakları

Savcılar savunmanın hakları, ifade özgürlüğü, masumiyet karinesi ve bilgilenme hakkı konularında özellikle hassas olmalıdır.

Savcılar iletişimlerinde bilgileri zamanından önce dağıtarak ve savunmaya bunlara cevap verme izni vermeyerek savunmanın haklarını tehlikeye atmamaya çok dikkat etmelidir¹². Savcılar mağdurların uygun biçimde bilgilenme haklarına uygun olmayan bilgileri aktarmamaya da dikkat etmelidir. Bilgi sağlamak kişilerin adil yargılanma hakkına zarar vermemelidir.

Savcılar, iletişimlerinde tanıklar, mağdurlar ve hassas davalar üzerine çalışan savcılar ve hâkimler de dahil olmak üzere, ilgili kişilerin güvenliğini tehlikeye atmamaya dikkat etmelidir.

Kamunun bilgilenme konusundaki yararı ile kişilerin onurunun ve bütünlüğünün korunması arasında masumiyet karinesine uyma yoluyla denge kurulmak zorundadır. Savcılar, kendi yargı yetkileri dahilinde olduğunda, tutukluların medyanın merakına maruz kalmamalarına ve bir davaya dahil olan kişilerin medyanın baskısından gerektiği gibi korunmalarına dikkat etmelidir¹³, özellikle de mağdurlar medya tarafından taciz edilme risklerinden kaçınacak şekilde korunmalıdır.

Özel hayat ve onur

Yasal kovuşturmaların herhangi bir aşamasında katılımcılar, rolleri ne olursa olsun, onur, özel hayata ve aile hayatına saygı ve kişisel güvenlik hakkına sahiptir.

Soruşturma evresinde, zanlıların kimlikleri mümkün olduğunca açıklanmamalıdır. Açıklamadan önce mağdurların haklarına da dikkat edilmelidir..

MEDYAYLA İLETİŞİM

Savcılarının işlevlerini yerine getirmelerinde şeffaflık hukukun üstünlüğünün temel bir bileşeni ve adil yargılamanın önemli güvencelerinden biridir. Adalet gerçekleşmelidir ve adaletin gerçekleştiği görülmelidir. Bunu sağlayabilmek için medyanın ceza davaları ve diğer kovuşturmalar hakkında haber yapabilmesi sağlanmalıdır.

Savcılarının çalışmalarında şeffaflık ilkesinin uygulanması ve onların işlevlerine ve yetkilerine ilişkin bilgilerin yayılması halkın inancını ve güvenini sağlamanın bir yoludur. Bu nedenle, savcılık teşkilatının imajı halkın adalet sisteminin gereken şekilde işlediğine duyduğu güvenin

¹² Gizli bilgilerin basına sızdırılmasıyla ilgili olarak bkz., diğer davaların yanı sıra, Stoll / İsviçre (Büyük Daire), no. 69698/01, fıkra 61 ve 143, 10 Aralık 2007; Craxi / İtalya (No. 2), no. 25337/94, 17 Temmuz 2003.

¹³ Bkz., başka davaların yanı sıra, Nikolaishvili / Gürcistan, no 37048/04, 13 Ocak 2009; Sciacca / İtalya, no. 5077/99, 11 Ocak 2005; Karakaş ve Yeşilirmak / Türkiye, 43925/98, 28 Haziran 2005.

önemli bir unsurunu oluşturur. Medyaya savcılarının faaliyetleri hakkındaki bilgilere mümkün olan en geniş erişim hakkını vermek, demokrasiyi güçlendirmeye ve halkla açık bir etkileşim geliştirmeye de hizmet eder.

Savcılık hizmetleri bir tür eğitim rolü de oynayabilir ve bu yönüyle adalet sisteminin nasıl işlediğinin açıklanmasına katkıda bulunacaktır. Savcılar, yargı sisteminin daha iyi anlaşılmasını ve bilinmesini desteklemek için medyaya ve genel olarak kamuoyuna uygun şekilde bilgi sağlayabilir.

Buna ek olarak, savcılarının çalışmalarının açıklığı, savcılık yetkilerinin yürüttüğü faaliyetlerin standardının iyileştirilmesine katkıda bulunacaktır. Emniyet yetkilileri ve savcılık teşkilatları, devam eden kovuşturmalar ve özellikle de soruşturmalar hakkında medyayı bilgilendirerek, halktan bilgi toplayabilirler ve bu şekilde adalet sisteminin etkinliğini artırabilirler.

Savcılar, ayrıca, yeni cezai suçların ve başka suçların işlenmesini önlemek amacıyla, yasalara uygun şekilde medya yoluyla halka bilgi sağlayabilirler.

Her bir üye Ülkenin savcılık teşkilatı, durumuyla, mevzuatla ya da geleneklerle ilgili kriterleri esas alarak, iletişimi kimin kuracağı ve iletişimde nelerin yer alabileceği dahil olmak üzere iletişim kurmanın en uygun yolunu değerlendirmelidir.

Bazı üye Ülkelerde savcılar, medyaya politika konuları ya da savcılık teşkilatının genel rolü ve işleyişi hakkında genel bilgiler sağlamakla birlikte, belli bir davayla ilgili olarak mahkemedeki duruşmalar sırasında uygun hukuki tartışmaların parçası olarak yapılanlar dışında kamuya açık biçimde yorumda bulunmazlar. Başka üye Ülkelerde her bir savcı üzerinde çalıştığı davalar hakkında medyayla aktif bir şekilde iletişim içine olabilir ya da halihazırda kamusal alanda olan bir dava hakkında sadece sınırlı olgusal bilgi sağlayabilir. Her durumda, medyayla ilişkiler karşılıklı saygı, güven, eşit muamele ve sorumluluk temelinde kurulmalı ve yargı kararlarına saygılı olmalıdır. Ayrıca, savcılar, işlevlerini yerine getirirken medyanın tüm üyelerine karşı tarafsızlık ve eşitlik ruhuyla hareket etmelidir.

Savcılar tarafından medyaya sağlanan bilgiler açık, güvenilir ve belirsizlikten uzak olmalıdır.

Savcılar, kişisel verilerin korunması, gizlilik, onur, masumiyet karinesiyle ilgili yasal hükümlere, kovuşturmanın diğer katılımcılarıyla ilişkilerde etik kurallara ve ayrıca belli bilgilerin ifşasını önleyen ya da sınırlayan yasal hükümlere gerektiği şekilde saygı göstermek şartıyla savcılık faaliyetlerinin tüm aşamalarında medyaya bilgi sağlayabilirler.

Her durumda, soruşturmanın gizliliği de dahil olmak üzere, yasalar tarafından korunan gizliliğe ilişkin yasal hükümlere uyulmalıdır.

Bazı üye Ülkelerde, her türlü iletişimin mutlaka savcı olması gerekmeyen bir sözcü ya da özel bir basın ofisi kanalıyla yürütülmesi gereklidir. Başka üye Ülkelerde, bilgiler savcılığın ya da savcılık teşkilatının başındaki kişi tarafından onaylanmak ya da açıklanmak zorundadır. İletişimlerin bir bütün olarak savcılık teşkilatı tarafından yayımlanması, faaliyetlerin kişiselleştirilmiş bir şekilde sunulması riskinden kaçınılmasını sağlayabilir ve kişisel eleştiri riskini en aza indirebilir.

Savcılar medyanın taleplerine yönelik olarak proaktif bir yaklaşım benimseyebilirler; gerekiyorsa, yargıyla ilgili genel sorunlarla, ya da, istisnai bir durum olarak, yanlış bilgiler

kamuoyunda yerleşmişse bu yanlış bilgilerin düzeltilmesiyle ilgili olarak, halkı medya yoluyla bilgilendirmek için inisiyatif alabilirler¹⁴.

Savcılık teşkilatı, işlevlerini adil, tarafsız, nesnel ve etkin bir şekilde yürütebilmek için, medyaya yönelik bir basın bülteni ya da brifing yayımlayabilir ya da basın toplantısı düzenlemek, röportaj vermek ve/veya seminerlere ve yuvarlak masalara katılmak gibi başka bir yolla iletişim kurmayı değerlendirebilir. Halkı savcılık faaliyetleri ve Ülkede yasa ve düzeni korumak için yürütülen başka faaliyetler hakkında uygun şekilde ve zamanında bilgilendirmek için yeni bilgi teknolojileri yaygın bir şekilde kullanılabilir¹⁵. Bu bağlamda, savcılık teşkilatlarının ve ofislerinin kendi internet sitelerini gerektiği şekilde oluşturarak güncellemeleri yerinde olacaktır.

Savcılık teşkilatı, uygun olduğunda, basın bülteninin, brifingin ya da diğer iletişimlerin hazırlanmasında emniyet teşkilatı başta olmak üzere diğer ilgili yetkili makamlarla işbirliği içinde çalışabilir. Bu işbirliği farklı teşkilatların çalışmaları arasındaki koordinasyonun gösterilmesine ve, özellikle ciddi suçlardan sonra, yanlış bilgilerin yayılmasından ve toplum için olumsuz sonuçların doğmasından kaçınılmasına ve bunların önlenmesine katkıda bulunabilir. Bu tür bir işbirliği Rec(2000)19 sayılı Tavsiye Kararının 22. ve 23. fıkralarında ortaya konan genel ilkeleri yansıtmalıdır.

Savcılar iyi iletişimin temel ilkelerine ters düşen bir görüş ifade etmemek ya da bir bilgi ifşa etmemek için çaba göstermelidirler. Daima bağımsız ve nesnel açıklamalar yapmalı, kişiler ya da olaylar hakkında kişisel görüşler ya da değer yargıları açıklamaktan kaçınılmalıdırlar.

Bir savcı medya yoluyla haksız bir saldırıya maruz kaldığında, itiraz ettiği bilgiyi düzelttirme ya da ulusal mevzuat çerçevesinde diğer yasal çözüm yollarına başvurma hakkına sahiptir. Bununla birlikte, savcının üzerinde çalıştığı kovuşturmayla ilgili kişiler ya da olaylar hakkında yanlış bilgiler yayılıyorsa, bunlara verilecek herhangi bir tepkinin savcılık kurumunun başındaki kişi ya da kurumun sözcüsü ve, büyük davalar söz konusuysa, Başsavcı ya da teşkilatın yönetimindeki en üst düzey yetkili ya da en yüksek devlet yetkilisi tarafından açıklanması yerinde olacaktır. Bu tür bir kurumsal tepki ilgili savcının herkes için güvence altına alınmış olan cevap hakkını kullanma ihtiyacını azaltır ve çatışmanın aşırı derecede "kişiselleştirilmesi" riskini en aza indirir.

Bazı üye Ülkelerde ceza kovuşturmalarıyla ilgili konularda savcılarının verdiği kararlardan etkilenen kişileri bu kararlar hakkında bilgilendirmek konusunda dikkate alınması gereken bazı yasal ya da pratik sorunlar olabileceği tespit edilmiştir. Bununla birlikte, savcılarının, mümkün ve/veya uygulanabilir olduğu sürece, kendi kararlarını herhangi bir şekilde medyaya açıklamadan önce bu kararlardan etkilenen kişilerin bu kararlar konusunda bilgilendirilmelerini sağlamaya çalışmaları tavsiye edilmektedir.

TAVSİYELER

Üye Ülkeler ya da savcılık teşkilatları, medyanın halkı savcılık teşkilatlarının çalışmaları hakkında uygun şekilde bilgilendirmesi için gerekli bilgilere erişebilmesini amaçlayan bir

¹⁴ Bkz., örneğin, Société Bouygues Telecom / Fransa (karar) no. 2324/08, 13 Mayıs 2012.

¹⁵ Mahkeme, Savcılığın internet sitesinde yayımlanmış dahi olsalar basın bültenlerinin, halkı iddianamenin mahkemeye sunulmuş olduğuna dair bilgilendirme amacına hizmet edebileceğini kabul etmiştir (Shuvalov / Estonya, no. 39820/08 ve 14942/09, fıkra 79, 29 Mayıs 2012).

iletifim politikası oluşturmalıdır. Savcılar için hazırlanan etik kurallara onların medyayla ilişkilerine ilişkin rehber ilkeler de dahil edilebilir. Her bir üye Ülkenin savcılık teşkilatı, durumuna, mevzuata ve geleneklere bağlı olarak medyayla ne ölçüde iletifim kuracağını ve bunu en iyi şekilde nasıl kurabileceğini değerlendirmelidir.

Savcılar ile medya arasındaki iletifimlerde şu ilkelere uyulmalıdır: ifade ve basın özgürlüğü, gizlilik ödevi, bilgilendirme hakkı, şeffaflık ilkesi, özel hayat ve onur hakkı ve ayrıca soruşturmaların gizliliği, masumiyet karinesi, silahların eşitliği, savunmanın hakları ve adil yargılanma hakkı.

Savcılarının medyayla ilişkileri karşılıklı saygı, güven, sorumluluk, eşit muamele ve yargı kararlarına saygı temelinde dayanmalıdır.

Savcılık teşkilatları, medyayla ilişkilerinde, hem reaktif bir yaklaşım benimseyerek medyadan gelen taleplere yanıt vermeli, hem de proaktif bir yaklaşım benimseyerek adli bir olay hakkında medyayı bilgilendirmek konusunda inisiyatif almalıdır.

Savcılıklarının medyayla ilişkilerinde sözcülerden ya da halkla ilişkiler konusunda uzmanlaşmış savcılardan yararlanma seçeneği değerlendirilmelidir.

Savcılarının, mümkün ve/veya uygulanabilir olduğu sürece, kendi kararlarını herhangi bir şekilde medyaya açıklamadan önce bu kararlardan etkilenen kişilerin bu kararlar konusunda bilgilendirilmelerini sağlamaya çalışmaları tavsiye edilmektedir.

Savcılar doğru bilgilendirme sağlamak amacıyla medyayla doğrudan ilişki kuruyorlarsa, kendilerine iletifim alanında gereken eğitim verilmelidir. Bu eğitim uzmanlarla ve gazetecilerle ortak bir şekilde verilebilir ya da bu konuda uzmanlardan ve gazetecilerden yardım alınabilir.

İletifimlerin bir bütün olarak savcılık teşkilatı tarafından yayımlanması, faaliyetlerin kişiselleştirilmiş bir şekilde sunulması riskinden kaçınılmasını sağlayabilir ve kişisel eleştiri riskini en aza indirebilir.

Savcılarının yararlanabildikleri hukuki yollara ek olarak, yanlış bilgilere ya da haksız basın kampanyalarına verilecek herhangi bir tepkinin savcılık kurumunun başındaki kişi ya da kurumun sözcüsü ve, büyük davalar söz konusuysa, Başsavcı ya da teşkilatın yönetimindeki en üst düzey yetkili ya da en yüksek devlet yetkilisi tarafından verilmesi yerinde olacaktır.

Halkın savcılık faaliyetleri hakkında zamanında bilgilendirilmesini sağlamak için yeni bilgi teknolojilerinden yararlanılmalı, örneğin savcılık teşkilatları ve ofisleri için web siteleri hazırlanmalıdır.

Savcılar, uygun olduğu durumlarda, hangi bilgilerin medyaya açıklanacağını değerlendirmek ve bu bilgileri yaymak konusunda emniyet teşkilatıyla ve diğer ilgili yetkili makamlarla işbirliği içinde çalışabilirler.

Bu metin Avrupa Konseyi'nin katkılarıyla Türkçeye çevrilen gayri resmi tercümedir.